

איראן: „ויתפרקו את נזמי הזהב“

כתב סאנדי טיימס, אמיר טהירי — מומחה בעל מוניטין בינלאומי בענייני דרום-מערב אסיה — דיווח השבוע, שאיראן עומדת למכור תכשיטים ואוספים מרכושו של השאה המנוח, כדי לממן את מילחמתה נגד עיראק. ממשלת איראן מקווה שאוצרות השאה יניבו לפחות מיליארד דולר.

נאזר אני-האשמי, הממונה על נכסי השאה מטעם ממשלת איראן, מספר שבין השאר תמכור איראן את היהלום הענק, ים האור, ששווי מאות מיליוני דולר. יהלום דומה, הר האור, נמצא ברשותה של מלכת בריטיניה, וסיכויי הלאמתו הם, לפי שעה, קלושים.

עולם קטן

איראן תמכור גם כתר, בכללם כתר הטווס העתיק של מלכי פרס. תכשיטי זהב משובצים אבני-יקר, בדי משי השוורים בחוטי זהב וכסף, וכן מתנות רבות שקיבל השאה מראשי מדינות. מדובר בעיקר במתנות ממלכת בריטניה, מנשיא צרפת לשעבר, שארל דה-גול, ומשני נשיאים אמריקאים — ג'ון קנדי ודווייט אייזנהאור. למכירה מוצעות גם תמונות של פיקאסו, דאלי ושגאל, ואוצרות אמנות עתיקים מבבל ואשור, שהיו רכוש הפרטי של השאה. אחד האובייקטים המבוקשים ביותר

השאה בשיא תיפארתו
הגונב מוגב פטור

על ידי אספני-אירופה הוא פסל עתיק מזהב טהור, בן 4000 שנה.

חמור או נואש? מצבה הכספית של איראן הוא עתה בכל רע. לאחרונה מכרה ותרוות זהב בסכום של יותר מארבעה מיליארד דולר, ותרמה בכך רבות לירידת מחירי הזהב באירופה. סוכני ממשלת איראן מנסים עתה למכור פריטים מרכושם של איראנים עשירים, שנמלטו מהמדינה אחרי המהפכה האיסלאמית, ביניהם יהודים רבים.

נגיד הבנק המרכזי באיראן תיאר לאחרונה את מצבה הכספית של ארצו כ"חמור". קודמו, שנמלט כמו רבים מבני ארצו לפאריס, טוען שהמצב הוא "נואש". טהירי דיווח כי

את נזמי הזהב

שניהם מסכימים שממשלת איראן זקוקה לשני מיליארד דולר לחודש כדי לשלם משכורות ל-700 אלף עובדי-מדינה. לממן את המילחמה ולייבא כמויות עצומות של מזון. רק כמחצית מהסכום הונו עומדת לרשות איראן מיצוא-נפט. איראן מוכרת נפט בהנחה של 4 דולר לחבית לעומת מחירי אופ"ק. אבל השוק שלה הוא מוגבל. בגלל ביודוד המדיני היחסי ובגלל עודפי הנפט בעולם. לקוראים הבקיים במקורות היהודיים, תוכיר בוודאי מכירה כללית זו של זהב בכל ותמודות אשור את הפסוק: "ויתפרקו את נזמי הזהב" (שמות, ל"ב, 2).

צרפת: פצת

ניטרון סוציאליסטית?

העיתון הסוציאליסטי הצרפתי לה-מאטין האשים השבוע את נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, במוימה לייצר פצת ניטרון ולחמש בה את צבא צרפת. פצת הניטרון מקרינה רדיואקטיביות רבת-עוצמה, המחסלת בני-אדם אך שומרת על מיבנים כמעט ללא פגע. היא נחשבת כנשק אנטי-אנושי ובלתי-מוסרי במיוחד.

נשיא-צרפת מיטראן
סוף ירח-זהב

החלטת נשיא ארצות-הברית, רונלד רגן, להשתמש בנשק זה בצבאו זכתה בזמנו לגינויים נמרצים בצרפת. בין המגנים היה גם מיטראן עצמו.

לה-מאטין דיווח שהחלטת הנשיא נתקבלה בינואר, בישיבה סודית של המועצה לביטחון לאומי. צרפת כבר ביצעה גיטויים בנשק זה באוקיאנוס השקט, ב-1980. אין ספק שיש לה יכולת טכנולוגית לייצר פצצות ניטרון בכמויות גדולות, ללא כל סיוע מבחוץ.

משקיפים נוטים להאמין לדיווח של לה-מאטין. לעיתון ידידים רבים בארמון אליזה, והמידע שלו הוא, בדרך-כלל, מהימן. גליון מרס של הפירסום היוקרתי, סקר ההגנה הלאומית, חיזק את גרסת לה-מאטין. הפירסום, שהוא בעצם ביטאון החוגים הביטחוניים בצרפת, והיוצא לאור על-ידי האקדמיה הצבאית, אקזל מיליטר, הקדיש את רוב עמודיו לרימום נלהב של פצצת הניטרון. מומחים צבאיים בצרפת רואים בכך משום אישור בלתי-רשמי להחלטת מיטראן לתת אור ירוק לייצור הפצצה.

תיסמונת גי מולה. מיישר-הביטחון הצרפתי הכחיש נמרצות את גילויי לה-מאטין, ודוברו יצא בהתקפה בוטה נגד "הוסר-אחריותו של העיתון". אין ספק שמיטראן חושש מגל מחאות דווקא מחוגי מרכזי המושבעים. עד כה נהנה הנשיא מירח-זהב יחסי עם דעת-הקהל הצרפתית, וצעדיו הכלכליים נתקבלו, פחות או יותר, בהבנה. כיום צופים משקיפים לסיום האידיליה ולהתקמט מות דעת-הקהל השמאלית נגד מדיניות החוץ והביטחון של מיטראן.

פלטטין:

האופציה הירדנית

ראש-ממשלת ירדן, שהוא בתוקף תפקידו גם המושל הצבאי (התיאורטי) של הגדה המערבית, הודיע השבוע שכל פעילי האגודות הכפריות, שלא יפרשו תוך חודש ימים מחברותם באירגוניו של מנחם מילסון יועמדו לדין צבאי. הם צפויים לזר-דין-מוות ולהפקעת רכושם. חוגים פוליטים פלסטיניים במיזרח ירושלים הת' לוצצו השבוע, שסוף-סוף הם מבינים למה מתכוונת מיפלת העבודה באופציה הירדנית. "אפילו במה ש-אומר שימעות פרס יש לפעמים הגיון," אמר עורך עיתון פלסטיני לעולם קטן. בתקופה של ירדת יוקרתה של מיפלת העבודה גם זו כנראה, נחמה פורתא.

„הארץ“ מכשיר

את השרץ

בשני מאמרים ראשיים רצופים הביע השבוע יומון הארץ דיעה חיובית על תהליכים פוליטיים במדינות, שמישטרי הוועה שלהן הוקעו על-ידי כל כלי-התיקשורת הליברליים במערב: דרום-אפריקה וגוואט-מאלה.

היומון רואה בפרישת הלאומנים היותר קיצוניים ממיפלת השלטון הגזענית בדרום-אפריקה תיקווה ל„שידור מערכות ואחריה, כך מקווים. תגובה חדשה למדיניות שתמעט מביוודה של דרום-אפריקה בעולם המערבי“.

האפיפיור יוחנן פאולוס השני
הובה יותר נאור

המדובר, בסדר-הכל, במהלך של ראש-ממשלת דרום-אפריקה, פיטר בוטה, להפריד בין הציבעוניים ובין השחורים, להעניק לאסיאתים ולבני-התערבות כמה וכמות פוליטיות כדי שאפשר יהיה להנציח את ניצולו הכלכלי של הרוב השחור, הנעדר לא רק זכויות פוליטיות אלא גם אנושיות. הארץ עצמו מודה שמהלך זה נעשה כדי לשפר את מאזן הכוחות „ומשום שבמחנה של מחוסרי-זכויות אזרחיות היו הצבעונים גורם פעיל ומתסיס במיוחד“.

נכון שמיצוט מטרף — מהדורה אפריקאית של התחיה — ראה גם בצעדים אלה שחיקת האפרטהייד ופרש. אין בכך כדי להכשיר את צעדי המישטר, שי נועדו לחזק את ההפרדה הגזעית, ולא להחלישה. הארץ אינו מגלה כל עניין בזכויות הרוב השחור. חשוב לו יותר להכשיר את השרץ הדרום-אפריקאי כדי שזה יוכל להשתלב במערב. למותר לציין שרק עיתונים שמרניים, התומכים בימין הקיצוני, נוקטים בעמדות כאלה במערב אירופה.

נשק ישראלי. עמדה זהה נוקט הארץ בעניין גוואטמאלה. הוא רואה בבחירות, שבהן ניצח באמצעי הפחדה והונאה הרוצח אנהל אניבל גאוורה, התקרמות לקראת דמוקרטיה. היומון אינו מתעלם ממעשי-הוועה של המישטר, אך צוהל על ההצלחה ומגלה, לקראת סוף המאמר הראשי, את כל הקלפים: „מהלך ההצבעה מאפשר לווינגטון לטעון כי נעשה צעד לקראת דמוקרטיזציה, המאפשרת את הידוש הסיוע הצבאי...“

המסקנה ברורה וחד-משמעית. היומון בעל התדמית הנאורה אינו רוצה בשום שינויים מיבניים בדרום-אפריקה ובאמריקה הלטינית, מוכן להרע לכל שינוי קוסמי, שנועד להצדיק המכה מערבית במישטרי ניצול כלכלי ודיכוי אנושי.

כמעט שאין צורך להוסיף, שכל כלי-התיקשורת בעולם מדרווחים שישאל מספקת נשק לשתי הארצות — דרום-אפריקה וגוואטמאלה. עמדת הארץ משתלבת יפה במדיניות הישראלית המסורתית — בתקופה שילי-טון „תנועת העבודה“ ועתה — כלפי מדינות אלה. כדאי לזכור, לשם השוואה, את עמדתו האמיצה של האפיפיור, יוחנן-פאולוס השני, שהוקיע את דרום-אפריקה, הפגין בוז מוחלט להליכי „הבחירות“ בי-גוואטמאלה, אלה המעלים, ובצדק, על נס את תמיכתו של האפיפיור בטולידאריות הפולנית, אסור להם להתי-עלם מדרום-אפריקה ומגוואטמאלה.

בשמאל יש כבר מי שכינה את נטיותיו של הנשיא בתחומים אלה כ„תיסמונת גי מולה“. זהו העלבון הקשה ביותר כמעט, שניתן להטיח בנשיא מיטראן, המוחזק בעיני עצמו ובעיני צרפתים רבים כאנטי-תיזה המחללת לגי מולה, שהמט חרפה על הסוציאליזם הצרפתי בפר-שות אלג'יריה וסואץ. סוציאליסטים צרפתים רבים מקווים שהלחץ הציבורי על הנשיא, והפגיעה ביוקרתו, יביאו לשינוי החלטתו התמוהה. מומחים צבאיים מבטלים אפשרות כזו. צרפת, שהשקיעה מיליארדים בפרויקט, שקועה עד צוואר בייצור אחד מכלי-הנשק הנתעבים ביותר בהיסטוריה.